

Een studie naar het concept groepsdruk

Samenvatting

Jan Dirk de Jong & Frank van Gemert

Vrije Universiteit Amsterdam, Sectie Criminologie

1 Inleiding

In dit onderzoek naar groepsdruk zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

1. Wat is groepsdruk?
2. Welke gevolgen heeft groepsdruk voor het individu?
3. Waaraan is groepsdruk te herkennen?
4. Hoe wordt groepsdruk uitgeoefend en hoe ondervinden groepsleden deze druk?
5. Hoe kunnen individuen zich aan groepsdruk ontworstelen?
6. Wat kan de groep als geheel doen om groepsdruk te verminderen?
7. Is het mogelijk om groepsdruk van buitenaf te beïnvloeden?

Er is een theoretisch model over groepsdruk opgesteld dat de mogelijkheid biedt om antwoorden te geven op deze vragen. Sommige vragen kunnen uitvoeriger of eenduidiger worden beantwoord dan andere. Op basis van de antwoorden kunnen we beter begrijpen en verklaren waarom mensen die groepsdruk ondervinden zowel prosociaal als antisociaal of deviant gedrag gaan vertonen. Tevens wordt duidelijk in hoeverre er mogelijkheden liggen om groepsdruk te verminderen bij het individu, binnen de groep of buiten de groep.

2 Wat is groepsdruk?

Mensen worden lid van een groep omdat zij bepaalde behoeften voelen die zij niet alleen kunnen bevredigen. Ze hebben voedsel, beschutting, bescherming, affectie, kennis en sturing nodig. Om in deze noodzakelijke sociale bestaansvoorwaarden te kunnen voorzien zijn ze afhankelijk van andere mensen, daarom vormen ze groepen of sluiten ze zich aan bij reeds bestaande groepen. Voor de ontwikkeling van een groep is het van belang dat de groepsleden hun gedrag op elkaar afstemmen. Alleen zo kan de groep functioneren en kunnen de groepsleden in deze setting vinden wat ze nodig hebben. In die zin is elk groepslid gemotiveerd om zijn gedrag uit vrije wil aan te passen aan de normen van de groep. Mensen die lid zijn van een groep handelen echter niet alleen uit vrije wil. Groepsleden worden tot op zekere hoogte ook blootgesteld aan groepsdruk.

Groepsdruk is de druk die groepsleden ondervinden om hun gedrag af te stemmen op wat zij inschatten dat de normen van de groep zijn. Het kan zijn dat het gedrag waarvan zij denken dat het binnen de groep als wenselijk of gepast wordt beschouwd, afwijkt van wat zij persoonlijk als zodanig beschouwen. Ook is het mogelijk dat andere groepen en/of de overkoepelende samenleving het gedrag afkeuren en als deviant bestempelen. Groepsleden kunnen op verschillende manieren groepsdruk ondervinden om bepaald gedrag te vertonen. Daarbij is het de vraag in hoeverre iemand zich bewust is van de groepsdruk waaraan hij is blootgesteld. Een andere vraag is in hoeverre gedragsverwachtingen en sancties die daaraan zijn verbonden, expliciet worden gemaakt binnen de groep.

De eerste vorm van groepsdruk die iemand kan ondervinden is *onbewuste aanpassing*. De persoon wil bij de groep horen. Hij vindt het belangrijk om te worden geaccepteerd en wil liever positieve reacties ontvangen van de andere groepsleden dan negatieve. Zijn manier van zich gedragen en presenteren verandert onder invloed van de manier waarop meeste andere

groepsleden zich gedragen en presenteren (waaronder hun taalgebruik, lichaamshouding, kleding en andere kenmerken uit de groeps cultuur). Hij past zich aan de groep aan, maar ervaart zijn conformistische gedrag niet bewust als een aanpassing die plaatsvindt onder groepsdruk. Hij denkt dat hij zijn gedrag uit vrije wil verandert.

De tweede vorm van groepsdruk is *impliciete groepsdruk*. Niemand spreekt een precieze gedragsverwachting uit waaraan het individu moet voldoen. Niemand dreigt met een specifieke sanctie indien hij in gebreke zou blijven. Toch heeft het individu het gevoel dat de groep iets van hem verlangt. Als groeps lid is zijn zelfbeeld deels afhankelijk van hoe de andere groepsleden op hem reageren. Hij is bang dat er negatief zal worden gereageerd als hij niet voldoet aan bepaalde gedragsverwachtingen. Wat de andere groepsleden wenselijk of gepast achten, leidt hij af uit hoe zij zich gedragen en op elkaars gedrag reageren. Het maakt niet uit of zijn inschatting van wat de andere groepsleden goed of slecht gedrag vinden, ook werkelijk klopt. Hij zal simpelweg handelen naar zijn inschatting van wat zij van zijn gedrag zullen vinden. Zijn inschatting kan zijn dat gedrag dat buiten de groep wordt beschouwd als deviant, binnen de groep wordt gewaardeerd als positief en gepast. In dat geval is de kans groot dat hij deviant gedrag zal vertonen. Ondanks dat de groepsnormen en de sancties nog niet geheel expliciet zijn, stemt het individu zijn gedrag al iets bewuster af op de groep dan in het geval van onbewuste afstemming. Hij ervaart de impliciete groepsdruk in de vorm van angstgevoelens, bijvoorbeeld de angst om te worden buitengesloten.

De derde vorm van groepsdruk is *expliciete groepsdruk*. In dit geval conformeert een persoon zich aan de normen van de groep omdat hij daartoe wordt gedwongen door (een of meer) andere groepsleden. Deze groepsleden spreken een precieze gedragsverwachting uit waaraan het individu moet voldoen. Ook maken zij duidelijk welke onvermijdelijke sancties zullen volgen als het individu niet doet wat hem wordt opgedragen. De persoon die onder druk staat past zijn gedrag aan om deze negatieve psychologische, lichamelijke, sociale en/of materiële gevolgen te vermijden. In tegenstelling tot het proces waarin impliciete groepsdruk tot stand komt, is het groepsproces met expliciete groepsdruk transparant. Het is duidelijk wie druk uitoefent op wie, wat precies van diegene wordt verwacht en wat consequenties zijn van wel of niet conformeren. Groepsleden ervaren expliciete groepsdruk dan ook bewust in de vorm van een bedreiging of angst voor de uitgesproken negatieve sancties.

3 Welke gevolgen heeft groepsdruk voor het individu?

Welke gevolgen het individu ondervindt van groepsdruk, hangt af van het verloop van het groepsproces. Als een individu zich succesvol aanpast aan de groep, kan zijn beloning de vorm aannemen van acceptatie (het gevoel erbij te horen), een openlijke blijk van erkenning (compliment of schouderklopje) of zelfs een stijging in aanzien en status (op basis waarvan hij een betere machtspositie kan innemen binnen de groep). Als een individu groepsnormen overtreedt, volgen negatieve sancties. In het geval van onbewuste aanpassing of impliciete groepsdruk heeft het individu de normen afgeleid uit het doen en laten van de andere groepsleden of hun openlijke reacties op elkaars gedrag. Het blijft echter onduidelijk of daadwerkelijk sancties zullen volgen wanneer een vermeende norm wordt overtreden en welke sancties dat dan zijn. In het geval van expliciete groepsdruk zijn de normen en de sancties wel van tevoren duidelijk. Negatieve sancties kunnen de vorm aannemen van psychologische, sociale, lichamelijke en/of materiële schade. Het individu kan een krenking van zijn zelfbeeld ervaren, wanneer hij wordt uitgelachen, uitgescholden of gepest. Ook kan hij zich tekort gedaan voelen en mogelijk wordt hij bestolen, geslagen, gemarginaliseerd of buitengesloten.

Helaas kan dit onderzoek niet meer dan een theoretisch antwoord geven op deze vraag. Om zowel de positieve als de negatieve gevolgen van groepsdruk in beeld te krijgen is empirisch onderzoek noodzakelijk dat laat zien welke concrete vormen van beloning en straf worden gekoppeld aan (non)conformistisch gedrag binnen diverse groepen. Met het oog op deze beperking, willen we nog een opmerking maken over groepsdruk en individuele groepsleden.

Dit onderzoek gaat over het concept groepsdruk en de algemene werking daarvan in groepsprocessen. De manier waarop individuele persoonseigenschappen van groepsleden kunnen verschillen, is daarbij buiten beschouwing gelaten. Dit neemt niet weg dat individuele persoonskenmerken van invloed kunnen zijn op de gevolgen van groepsdruk. De theorie stelt dat ieder groepslid aan de verwachtingen van de groep probeert te voldoen om positieve bevestiging te krijgen en negatieve reacties te voorkomen, maar het is belangrijk zich te realiseren dat niet elk individu hier op gelijke wijze op zal reageren. Naarmate bijvoorbeeld iemands behoefte aan zelfbevestiging door anderen sterker is, zal hij gevoeliger zijn voor groepsdruk. Zo beïnvloeden verschillen in persoonlijke eigenschappen (zoals bijvoorbeeld inschikkelijkheid¹, risicogeneigdheid² en de neiging tot nadenken³) in zekere mate hoe gevoelig iemand is voor groepsdruk.

Deze kanttekening laat onverlet dat elk individu in principe vatbaar is voor groepsdruk en de gevolgen daarvan ondervindt. Ieder mens heeft behoeften die hij in groepsverband wil bevredigen en ieder mens is ook afhankelijk van de bevestiging van anderen, zij het dat niet iedereen zich dat in gelijke mate realiseert.

4 Waaraan is groepsdruk te herkennen?

Op basis van de theorie blijkt deze vraag niet eenvoudig te beantwoorden. Of iemand zijn gedrag onbewust aanpast aan de groep of vanwege impliciete groepsdruk, is moeilijk van buitenaf vast te stellen. Deze vormen van gedragsbeïnvloeding spelen zich af binnen de belevingswereld van het individu. In het geval van onbewuste aanpassing realiseert hij zich niet dat hij onder groepsdruk staat en bij impliciete groepsdruk ervaart hij slechts angstgevoelens. In beide gevallen is de groepsdruk niet goed waarneembaar van buitenaf. Men zou kunnen vermoeden dat sprake is van een vorm van groepsdruk als de manier waarop iemand zich gedraagt en presenteert grote overeenkomsten vertoont met de meeste andere groepsleden, maar we weten dat niet zeker. Zelfs als we het aan de persoon in kwestie zouden kunnen vragen, is het moeilijk vast te stellen. Hij zou kunnen ontkennen dat sprake is van groepsdruk uit schaamte voor zijn angst en gevoelens van onbekwaamheid of omdat hij het zelf eenvoudigweg niet doorheeft. Expliciete groepsdruk is wel herkenbaar van buitenaf, dat lijkt enigszins vanzelfsprekend. In het geval van expliciete groepsdruk is duidelijk te zien dat iemand door een of meerdere groepsleden onder druk wordt gezet. Degene die de druk uitoefent, spreekt een concrete gedragsverwachting uit in termen van “jij moet” of “jullie moeten”. Daaraan wordt een sanctie gekoppeld in de vorm van “want anders gebeurt er dit of dat...” Aan het gedrag van degene die onder druk staat is vervolgens te zien of hij zich wel of niet aanpast. Afhankelijk van de mate waarin deze persoon zich succesvol conformeert, reageren de andere groepsleden positief of negatief en worden de sancties wel of juist niet ten uitvoer gebracht. Als de persoon zich succesvol aanpast maar onder zichtbaar protest, dan mag men vermoeden dat hij heeft gehandeld in strijd met zijn persoonlijke overtuigingen en wensen.

¹ Milgram 1963, 1974; Gudjonsson 1989

² Schneider & Lopes 1986; Lopes 1987

³ Cohen 1957; Cacioppo & Petty 1982, 1984

5 Hoe wordt groepsdruk uitgeoefend en ondervonden in groepen?

Zoals hierboven is uitgelegd, spelen onbewuste aanpassing en impliciete groepsdruk zich af binnen het individu zelf. In de groepsprocessen waarin deze twee vormen van groepsdruk tot stand komen, is gedragsaanpassing weliswaar noodzakelijk om een groep te laten functioneren, maar het individu oefent de groepsdruk eigenlijk *op zichzelf* uit. Geen van de groepsleden vraagt expliciet aan het individu om zich op een bepaalde manier te presenteren of te gedragen. Hij maakt zelf een inschatting van de manier waarop hij zich moet aanpassen om erbij te horen.

In het geval van onbewuste aanpassing wordt een individu blootgesteld aan de druk van de groep om zich aan te passen doordat hij ziet dat andere groepsleden zich op kenmerkende en soortgelijke wijze presenteren en gedragen. Hij past zijn eigen gedrag en presentatie tot op zekere hoogte aan, maar realiseert zich niet hoezeer hij door de groep wordt beïnvloed. Hij ondervindt de groepsdruk onbewust en denkt uit vrije wil te handelen.

Iemand wordt blootgesteld aan impliciete groepsdruk wanneer hij veronderstelt dat andere groepsleden negatief zullen reageren wanneer hij bepaalde groepsnormen overtreedt. Zonder dat expliciet druk op hem wordt uitgeoefend door andere groepsleden, handelt hij alsof die druk wel degelijk een wezenlijk onderdeel is van zijn sociale realiteit. Op basis van de manier waarop andere groepsleden positief en negatief op elkaars gedrag reageren en de normatieve uitspraken die deel uitmaken van hun onderlinge commentaar, schat hij in welk gedrag binnen de groep wordt gewaardeerd of afgekeurd. Positieve of negatieve reacties en normatieve uitspraken van groepsleden vormen de voedingsbodem voor impliciete groepsdruk. Hij ondervindt deze groepsdruk als een ervaring van angstgevoelens, zoals de angst om te worden gepest of uitgesloten.

Expliciete groepsdruk wordt uitgeoefend *door andere groepsleden*, zoals eerder is uitgelegd. Een of meerdere groepsleden spreken nadrukkelijk een gedragsverwachting uit en dreigen met negatieve sancties. Door de sancties ten uitvoer te brengen wanneer het groepslid dat onder druk is gezet in gebreke blijft, wordt voor de andere groepsleden duidelijk hoe serieus de dreigementen zijn. De groepsleden ondervinden deze groepsdruk als een dreiging en een angst voor onvermijdelijke, negatieve sancties.

Om te begrijpen hoe groepsdruk wordt uitgeoefend en ondervonden in groepen, is het belangrijk om te weten wat *zich buiten de groep* afspeelt. Ten eerste is dit van belang om inhoudelijk te begrijpen aan welke normen groepsleden zich in een groep conformeren. Wanneer groepsleden onder druk staan om bepaald deviant gedrag te vertonen, is deze groepsnorm alleen afwijkend in verhouding tot de conventionele normen van andere groepen in hun sociale omgeving of de overkoepelende samenleving. Ook de rechtvaardigingen voor antisociaal gedrag die in de groep worden uitgewisseld, ontstaan als een reactie op de morele bezwaren die van kracht zijn buiten de groep (maar die tegelijkertijd ook onderdeel kunnen zijn van het palet aan persoonlijke opvattingen van individuele groepsleden). Alleen als we weten welk gedrag buiten de groep als deviant wordt beschouwd, kunnen we begrijpen wat de betekenis is van het gedrag binnen de groep. Pas dan weten we wat de groepsdruk is die groepsleden ondervinden als ze zich zo gedragen.

Ten tweede kunnen processen tussen groepen die ertoe bijdragen dat een groep bedreigd wordt in bepaalde sociale bestaansvoorwaarden tot gevolg hebben dat de groepsdruk binnen deze groep intensiveert. Een helder voorbeeld is de dreiging van geweld. Als een groep niet het gevoel heeft in een veilige omgeving te verkeren, bijvoorbeeld omdat het geweldmonopolie van de staat niet effectief of niet eerlijk wordt gehandhaafd, dan moet de groep zelf de veiligheid van de groepsleden garanderen. Binnen de groep zullen leden zowel

impliciet als expliciet meer groepsdruk ervaren om loyaal te zijn in het geval van een conflict met buitenstaanders en met lijf en leden voor andere groepsleden op te komen. Door deze processen tussen de groep en de wereld daarbuiten zullen de groepsleden niet alleen vaker en sneller inschatten dat zij op negatieve reacties kunnen rekenen wanneer zij zich drukken in een conflictsituatie. Ook zullen de loyaliteitsnorm en de bijbehorende sancties waarschijnlijk eerder expliciet worden gecommuniceerd binnen de groep.

6 Hoe kunnen individuen zich aan groepsdruk ontworstelen?

Deze vraag is moeilijk te beantwoorden omdat zoveel aspecten van groepsdruk zich binnen het individu afspelen. Om toch een antwoord te geven op deze vraag, maken we een onderscheid tussen groepsdruk in de vorm van onbewuste aanpassing en impliciete groepsdruk enerzijds, en expliciete groepsdruk anderzijds. Het lijkt erop dat een groepslid zich alleen aan de eerste twee vormen van groepsdruk kan ontworstelen door iets aan zichzelf te veranderen. Iemand die expliciete groepsdruk ondervindt, zal eerder hulp moeten zoeken binnen en buiten de groep.

Voor iemand die zijn gedrag onbewust aanpast, is de eerste stap zich te realiseren dat hij handelt onder druk van de groep. Vervolgens is het echter de vraag hoe iemand kan vasthouden aan zijn eigen gedrag en zich minder richt op wat hij andere groepsleden ziet doen.

Ook het individu dat impliciete groepsdruk ondervindt, dient eerst stil te staan bij wat zich binnen zijn eigen persoon afspeelt. Aangezien hij de groepsdruk ervaart als een angst om tekort te schieten in de ogen van anderen, lijkt het zaak om minder afhankelijk te worden van de groep voor erkenning. Hij kan zijn identificatie met de groep proberen af te zwakken en leren om zijn behoefte aan bevestiging ook uit andere groepen en uit zichzelf te halen. Over hoe iemand dat precies zou moeten doen, kunnen wij slechts speculeren. Het ontwikkelen van een positief zelfbeeld en sociale vaardigheden is het terrein van andere deskundigen.

In het bovenstaande lijkt het alsof het ontworstelen aan groepsdruk automatisch betekent dat het individu het gevecht moet aangaan met zijn groep en daarmee dus ook zijn groepslidmaatschap op het spel zet. Dat is niet het geval. Een groepslid kan zich meer bewust worden van het feit dat hij zich aanpast als gevolg van impliciete groepsdruk. Tegelijkertijd kan hij lid blijven van de groep. Zolang niemand hem de wacht aanzegt, is er niets aan de hand. Pas wanneer hem door andere groepsleden duidelijk wordt gemaakt dat hij op het punt staat een bepaalde groepsnorm te overschrijden waaraan de sanctie van uitsluiting is verbonden, komt zijn deelname aan de groep in gevaar. In dat geval is echter niet langer sprake van onbewuste aanpassing of impliciete groepsdruk, maar van expliciete groepsdruk.

Om zich aan expliciete groepsdruk te ontworstelen heeft een individu de steun nodig van medestanders binnen de groep of van buiten. In het proces van groepsvorming is een (kunstmatig) ontwikkelingsstadium beschreven dat wordt gekenmerkt door conflicten. In de praktijk is dit stadium niet helder te onderscheiden, maar binnen de groep kan niettemin onenigheid bestaan over wat functioneel en toelaatbaar gedrag is. Het individu dat binnen de groep expliciet onder druk wordt gezet heeft de mogelijkheid om deze conflicten aan te wakkeren en uit te buiten. Voor een individu is het een hele opgave om een morele discussie op te starten binnen de groep waarin hij de geldigheid van groepsnormen in twijfel trekt. Dat zou riskant kunnen zijn als blijkt dat hij daarmee zijn deelname aan de groep riskeert. Voor een groepslid is het gemakkelijker om simpelweg te laten weten dat hij het oneens is met wat er op een zeker moment van hem of van anderen wordt gevraagd.

Iemand kan aangeven dat hij het niet eens is met de gang van zaken door een opmerking te plaatsen als “ik heb daar andere ideeën over”. Op die manier doorbreekt hij de impliciete consensus binnen de groep. De theorie leert dat mensen zich vaak vergissen in hun

veronderstelling dat de andere groepsleden grotendeels hetzelfde van iets vinden, waardoor zij zich ook maar aan die veronderstelde opvattingen conformeren. Dit mechanisme van impliciete consensus zet groepsprocessen in gang waardoor groepsleden onder druk groepsgedrag vertonen dat sterk kan verschillen van wat de meeste groepsleden eigenlijk zelf wenselijk of gepast achten. Door die impliciete consensus te doorbreken kan een groepslid zo'n groepsproces laten ontsporen en bijval uitlokken. Dit vergt echter nogal wat durf. Als bijval uitblijft is de kans groot dat de expliciete groepsdruk toch effectief wordt uitgeoefend. Openlijk verzet tegen groepsleden die de druk uitoefenen heeft dan tot gevolg dat het groepslid dat zich weerbaar opstelt de negatieve gevolgen daarvan zal ondervinden, waaronder het risico van uitsluiting.

In dat geval kan beter buiten de groep worden gezocht naar hulpbronnen om expliciete groepsdruk te weerstaan. Echter, wanneer iemand de hulp van buitenaf weet in te schakelen en met een interventie voorkomt dat hij gedwongen wordt om deviant gedrag te vertonen, is de kans aanwezig dat hij zijn positie in de groep heeft ondergraven. De negatieve gevolgen van groepsdruk zijn dan weliswaar met succes voorkomen, maar de persoon in kwestie moet zijn groepslidmaatschap opgeven. Een andere mogelijkheid is dat hulp van buiten niet zozeer ingrijpt door de onderdrukte te redden en de onderdrukkers te straffen, maar door hem steun en begeleiding te bieden bij het zetten van vraagtekens bij de deviante groepsnormen. Zo kan de impliciete consensus worden doorbroken.

7 Wat kan de groep doen om groepsdruk te verminderen?

Behalve het individu, kan ook de groep als geheel iets doen om groepsdruk te verminderen. Beleid gericht op deviante groepen (in het bijzonder ten aanzien van jeugdbendes)⁴ is niet zelden gebaseerd op de gedachte dat men van 'slechte' groepen 'goede' groepen zou kunnen maken. Volgens deze zienswijze zouden bestaande leiderschapstructuren en groepsdruk moeten worden aangewend om de deviante groepswaarden om te vormen tot conventionele waarden van de dominante samenleving. Dezelfde krachten die er in de groep toe leiden dat mensen zich gaan misdragen, zouden in dat geval in tegenovergestelde richting werken en weer brave burgers van hen maken. De besproken theorie over groepsdruk en groepsprocessen lijkt deze opvatting tegen te spreken.

De waarden en normen van een groep ontstaan en ontwikkelen zich in voortdurende reproductieprocessen, waarbij groepsleden de groep beïnvloeden en omgekeerd. Individuen kunnen daarbij (afhankelijk van hun statuspositie) invloed uitoefenen op andere groepsleden. Deze processen lijken moeilijk te beïnvloeden op het niveau van de groep als geheel als deze verandering van buitenaf wordt opgelegd. Dat kan zelfs een averechts effect opleveren, indien de interventie van buitenaf wordt opgevat als een negatief oordeel met een stigmatiserend effect. Dan gaan de hakken in het zand.

De groep heeft zich gevormd, omdat de groepsleden samen bepaalde behoeften willen bevredigen en in hun noodzakelijke sociale bestaansvoorwaarden willen voorzien. Dat doen zij binnen de mogelijkheden en beperkingen van hun directe omgeving. De normen die de groepsleden gezamenlijk ontwikkelen en waaraan zij zich conformeren, weerspiegelen deze mogelijkheden en beperkingen. Groepsdruk zal daarbij altijd een rol spelen in de vorm van onbewuste aanpassing, impliciete of expliciete groepsdruk. Zolang de mogelijkheden en beperkingen in de ogen van de groepsleden niet veranderen (of de wijze waarop zij deze kansen inschatten en obstakels leren overwinnen), ligt het niet voor de hand om van de groep te verwachten dat zij als geheel verandert.

⁴ Voor een bespreking van dit soort beleid ten aanzien van jeugdbendes of 'streetgangs', zie: Klein & Maxson (2006).

Wij zien meer heil in het verminderen van groepsdruk door het individu sterker te maken in relatie tot de groep als geheel. De groep is niet zomaar te veranderen. We kunnen een groep mensen niet dwingen om andere waarden uit te dragen of om andere groepen niet langer te discrimineren. In een open samenleving lijkt het niet mogelijk om met ingrepen van buiten 'slechte' groepen in 'goede' groepen te veranderen. Dat wil niet zeggen dat los van het individu niets kan worden gedaan door de samenleving en in het bijzonder door de overheid. Daarover gaat het antwoord op de laatste vraag van dit onderzoek.

8 Is het mogelijk om groepsdruk van buitenaf te beïnvloeden?

Een groep is als geheel waarschijnlijk moeilijk te beïnvloeden. De theorie biedt echter wel implicaties voor wat men van buiten de groep zou kunnen doen om omstandigheden te verbeteren waardoor de groepsdruk om deviant gedrag te vertonen zal verminderen. Ten eerste is het van belang om de openheid en toegankelijkheid van conventionele groepen te bevorderen. Groepsleden moeten in de overtuiging verkeren dat zij toegang hebben tot deze groepen en niet worden uitgesloten. Het opleggen van conventionele normen aan groepen die deviante vormen hebben ontwikkeld, lijkt een heilloze onderneming. Beter is het om te stimuleren dat conventionele groepen zich meer openstellen, bijvoorbeeld door tijdelijk toegang te verschaffen aan leden van de groep waaruit deviant gedrag voortkomt. Wanneer de leden van conventionele groepen zich meer open en aanspreekbaar opstellen, ondervinden leden van de andere groep minder groepsdruk om zich met deviant gedrag te profileren. Voorbeelden van deze strategie zijn te vinden in de-escalierend optreden door politieagenten, bewakers of leden van de Mobiele Eenheid (bijvoorbeeld door een praatje te maken, een open houding aan te nemen, en helm en wapenstok pas te tonen wanneer dat echt noodzakelijk is).

Een tweede mogelijkheid is om van twee groepen (tijdelijk) één te maken. Daarmee bedoelen we dat een deviante groep samen met een conventionele groep een gezamenlijk doel gaan nastreven. Alleen door samen te werken kunnen zij dit doel behalen. De groepsleden gaan dan feitelijk een nieuwe groep vormen en moeten zich opnieuw gaan oriënteren op groepsnormen. Mits in goede banen geleid, kan de nieuwe groep pro-sociale normen ontwikkelen. Er is dan nog steeds sprake van groepsdruk, maar niet om deviant gedrag te vertonen. Onbewuste aanpassing, impliciete en expliciete groepsdruk monden in dit geval uit in pro-sociaal gedrag. Een voorbeeld van deze strategie zijn de gezamenlijk voetbaltoernooien die worden georganiseerd met Marokkaanse jongeren en homoseksuele mannen of met Joodse jongeren. Een gezamenlijke reis (al dan niet met survival elementen) die wordt gemaakt door leden uit een delinquente groep en politieagenten, is een ander voorbeeld van het dichterbij elkaar brengen van twee strijdige groepen waardoor (tijdelijk) de groepsdruk afneemt om deviant gedrag te vertonen.

Een derde mogelijkheid is het verminderen van de negatieve reacties op een bepaalde groep. Negatieve reacties zorgen ervoor dat de gelederen zich sluiten en de groepsdruk binnen de groep toeneemt. Het risico bestaat dat leden van een groep waar vaak negatief op wordt gereageerd, niet het gevoel hebben dat zij zich nog met andere groepen kunnen identificeren. Zij ervaren minder mogelijkheden voor individuele mobiliteit en zien weinig andere (conventionele) groepen waar ze (tijdelijk) toegang toe hebben. Door de sterke identificatie met de eigen groep en de negatieve reacties van buiten, is de groepsdruk sterk. De groepsdruk zal afnemen wanneer niet langer uitsluitend negatief wordt gereageerd op de groep en wanneer groepsleden gelegenheid wordt geboden om zich aan te sluiten bij andere groepen. Op die manier wordt hun identificatie met de groep zwakker en zien ze meer mogelijkheden om hun behoeften ook te bevredigen in andere groepen, waarin zij zich ook thuis leren voelen.

Wanneer deviant gedrag plaatsvindt vanuit een groep, is het moeilijk om daar niet negatief op te reageren (zeker als het gaat om overlastgevend of strafbaar gedrag). De uitdaging is dan ook om op het gedrag te reageren door de individuele groepsleden verantwoordelijk te stellen en niet te reageren door de gehele groep in een negatief daglicht te plaatsen. Misschien is het mogelijk om 'goede' groepsleden te betrekken bij het proces van verantwoordelijkheid afleggen voor wandaden van de 'rotte appels'. Hierin zijn uitgangspunten te herkennen van de theorie van Braithwaite (1989) over criminaliteit, beschaming en re-integratie. Daarnaast is het zaak om ook de positieve kanten van de groep te blijven belichten door aandacht te besteden aan prestaties van de groepsleden. De tegenstellingen die altijd bestaan tussen verschillende groepen, worden op deze manier niet opgelost. De versterkte wij/zij-verhoudingen die ertoe leiden dat de groepsdruk toeneemt om deviant gedrag te vertonen, kunnen zo echter wel worden afgezwakt.